

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej, v právnej veci navrhovateľa **T. T.**, bytom B. X., N., zastúpeného JUDr. Štefanom Mišovičom, advokátom so sídlom Jána Mrvu X., N., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2011, č. k. 23Sd/210/2011-X., takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2011, č. k. 23Sd/210/2011-X., **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 24. októbra 2011, č. k. 23Sd/210/2011-X., potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 29. júla 2011, ktorým odporkyňa podľa § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa § 21 ods. 1 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok od 1. augusta

2007, teda od dovŕšenia 55. roku veku, lebo nebol zamestnaný v zamestnaní I. pracovnej kategórie najmenej 20 rokov (§ 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb.). Navrhovateľovi, ktorý v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb. odpracoval 14 rokov a 20 dní nevznikol ani nárok na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že jeho zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie netrvalo do 31. decembra 1999 (ako člen leteckej posádky pracoval do 31. januára 1994). Krajský súd dospel k záveru, že zamestnanie pilota, ktoré navrhovateľ vykonával v rokoch 1994 až 2000 ako samostatne zárobkovo činná osoba nie je možné zaradiť do preferovanej pracovnej kategórie, lebo samostatne zárobkovo činná osoba nepatri pod orgán, ktorý vydával rezortný zoznam zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie a teda výkon takejto činnosti nemôže byť zaradený do rezortného zoznamu.

Navrhovateľ podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie proti rozsudku krajského súdu. Namietal, že po rozpade spoločnosti SLOV-AIR požiadal o vydanie koncesnej listiny na vykonávanie živnosti Letecká doprava a letecké práce, ktorú aj obdržal a naďalej vykonával prácu pilota. To, že odporkyňa mu túto činnosť nehodnotila vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, považuje za pochybenie. Aj keď vykonával pracovnú činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba, išlo o výkon tej istej činnosti pilota a preto by mu malo byť aj obdobie od roku 1994 do roku 2000 hodnotené v I. pracovnej kategórii a priznaný starobný dôchodok od dovŕšenia 55. roku veku. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa poukázala na nemožnosť zaradenia zamestnania navrhovateľa ako samostatne zárobkovo činné osoby do zvýhodnenej pracovnej kategórie a navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 v spojení s § 250s ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na starobný dôchodok .

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 14 ods. 2 písm. **d)** zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu.

Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa hodnotí do 31. decembra 1999 aj zamestnanie vykonávané v obchodných spoločnostiach, ktoré vznikli zo štátnych podnikov. Podmienkou takého hodnotenia zamestnania je, že štátny podnik používal rezortný zoznam zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie ministerstva alebo iného ústredného orgánu štátnej správy, do ktorého pôsobnosti patril. Ustanovenie § 14 ods. 5 platí obdobne (§ 16 zákona č. 100/1988 Zb.).

Podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/88 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie v I. pracovnej kategórii, prípadne službu v I. alebo II. kategórii funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a/ 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h), alebo 19 rokov v službe

I. kategórie funkcií,

b/ 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. písm. a), prípadne 9 rokov ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h), alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

c/ 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 8 rokov ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h), alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií, alebo 17,5 roka v službe v II. kategórie funkcií, alebo

d/ 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 rokov ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ vykonával prácu pilota ako zamestnanec do 31.1.1994 a k tomuto dňu v tomto zamestnaní získal 14 rokov a 20 dní. Spornou zostala otázka, či obdobie od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000, v ktorom navrhovateľ vykonával prácu pilota ako samostatne zárobkovo činná osoba, možno hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, a teda či výkon činnosti vo zvýhodnenej pracovnej kategórii má vplyv na zníženie vekovej hranice pre vznik nároku na starobný dôchodok (§ 21 ods. 1 písm. c), resp. §174 ods. 1 zákona č. 100/88 Zb.) a na jeho výšku.

Pracovné kategórie boli zrušené od 1. januára 2000.

Z obsahu spisov vrátane administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ v období od 1. februára 1994 vykonával činnosť samostatne zárobkovej činnnej osoby. V danom období síce vykonával prácu pilota, túto však vykonával nie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu, ale ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe zmluvy o dodávke výkonov prác a služieb, pre spoločnosť BEL-AIR, s.r.o., čo sám uviedol v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne.. V období od 01.februára 1994 do 31. decembra 1999 teda navrhovateľ nebol zúčastnený na dôchodkovom zabezpečení ako

zamestnanec (§ 6 ods.1 písm. a/ zák.č.100/1988 Zb. v spojení s § 2 písm. a/ a b/ zák.č.54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov), ale ako samostatne zárobkovo činná osoba.

Podľa § 17 zákona 100/1988 Zb. ústredné orgány štátnej správy republík, v ktorých odboroch pôsobnosti sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, vydávajú po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí a príslušným ministerstvom práce a sociálnych vecí republiky svojimi výnosmi rezortné zoznamy zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie. Za ostatné ústredné orgány a organizácie republík, v ktorých odboroch pôsobnosti sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. a II. pracovnej kategórie, vydáva tieto zoznamy svojim výnosom príslušné ministerstvo práce a sociálnych vecí republiky po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí. Osobitné zákony ustanovia, ktoré zamestnanie vykonávané v odboroch pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy, ostatných ústredných orgánov a organizácií federácie sa zaraďujú do I. a II. pracovnej kategórie.

Podľa § 18 ods. 1 zákona 100/1988 Zb. ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti zamestnania uvedeného v príslušnom rezortnom zozname zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

Navrhovateľ v období od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 nebol zamestnancom zamestnávateľa, ktorý by podľa druhu a rozsahu vykonávanej pracovnej činnosti viedol evidenciu na účely dôchodkového zabezpečenia, na základe ktorej by mohol byť podľa príslušného rezortného zoznamu zaradený do zvýhodnenej pracovnej kategórie.

Hodnotenie samostatnej zárobkovej činnosti vo zvýhodnenej kategórii neumožňoval zákon č. 100/1988 Zb. ani pred zrušením pracovných kategórií.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa dostatočne zistila skutočný stav vecí a mal za preukázané, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok ani podľa § 274 zák. č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 1 písm. c) zák. č. 100/1988 Zb. ku dňu dovŕšenia 55. roku veku, keďže nezískal v I. pracovnej kategórii potrebnú dobu najmenej 20 rokov (odporkyňa i krajský súd nesprávne uviedli 15 rokov), ani podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 174 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona

č. 100/1988 Zb. ku dňu dovŕšenia 56-eho roku veku (nezískal 15 rokov zamestnania v I. pracovnej kategórii v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) a takéto zamestnanie u neho netrvalo k 31. decembru 1999).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre podľa § 219 O.s.p. potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa §224 ods. 1 v spojení s §250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný, a odporkyni žiadne trovy nevznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 27. februára 2013

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová